

Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelman elinkeinovaikutusten arviointi

Magnus Simons, Tarja Häkkinen,
Heidi Auvinen, Maria Antikainen,
Tiina Pajula

**Iso
mahdollisuus
elinkeino-
elämälle**

**Toteutumattomuuden
riski**

Elinkeino- vaikutusten arvioinnin toteutus

- Arvioinnin suoritti VTT
- Kolme osa-alueetta:
 - Asiantuntija-arviointi
 - Sidosryhmien lausunnot
 - Yrityshaastattelut

Asiantuntija-arvio

- Toimialakohtaiset asiantuntijat VTT:ltä
- Arvioitiin 143 toimenpidettä neljältä alueelta
- Tunnistettiin mihin toimintamallin muutokseen toimenpide liittyy
- Arvioitiin muutoksen suoria elinkeinovaikutuksia
- Arvioitiin muutoksen välillisiä ja pitkän aikavälin elinkeinovaikutuksia
- Arvioitiin karkealla tasolla muutoksen merkittävyyttä

Lausunnon antajat

- ❖ *Helsingin Satama Oy*
- ❖ *Valio Oy*

- ❖ *Bioenergia ry*
- ❖ *Climate Leadership Coalition ry*
- ❖ *Helsingin seudun kauppakamari*
- ❖ *Helsingin Yrittäjät ry*
- ❖ *Logistiikkayritysten Liitto ry*
- ❖ *Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*
- ❖ *Pääkaupunkiseudun Smart & Clean -säätiö*
- ❖ *Rakennusteollisuus RT ry*
- ❖ *RAKLI ry*

- ❖ *Ami-säätiö sr*
- ❖ *Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä*
- ❖ *Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL*
- ❖ *Metropolia AMK*
- ❖ *Uudenmaan liitto*

- ❖ *Business Finland*
- ❖ *Greenpeace Nordic*
- ❖ *Maan ystävät ry*
- ❖ *Palvelualojen ammattiliitto PAM ry*
- ❖ *Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry*

- ❖ *Suomen luonnonsuojeluliitto ry*
- ❖ *Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA*
- ❖ *Suomen ympäristökeskus SYKE*

Yritys- haastattelut

Liikenne:

- ❖ *Gasum*
- ❖ *Lassila&Tikanoja*
- ❖ *Neste*
- ❖ *St1 Nordic*
- ❖ *City Car Club*
- ❖ *Ekorent*
- ❖ *Liikennevirta*
- ❖ *Maas Global*
- ❖ *ShareIT Bloxcar*
- ❖ *Traficon*
- ❖ *Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland*

Rakentaminen ja rakennusten käyttö:

- ❖ *LeaseGreen*
- ❖ *SATO*
- ❖ *Bionova*
- ❖ *Skanska*
- ❖ *Ramirent*
- ❖ *Rkl Reponen*
- ❖ *Rakli*
- ❖ *SULVI*
- ❖ *Vahanen*
- ❖ *Realia*
- ❖ *YIT*
- ❖ *SAFA*
- ❖ *WSP*
- ❖ *Loudspring*

Kuluttaminen, hankinnat, jakamis- ja kiertotalous:

- ❖ *CoReorient*
- ❖ *Fazer Group*
- ❖ *Fiskars*
- ❖ *Haagan Leipä*
- ❖ *Heureka*
- ❖ *Posti*
- ❖ *S-Ryhmä*

Smart & Clean-kasvu, hiilinielut ja päästöjen kompensointi:

- ❖ *Nokia Bell Labs*
- ❖ *HyXo*
- ❖ *Heureka*
- ❖ *ABB*
- ❖ *Neste*

Kaupungin vaikutuskeinot:

**Julkiset
hankinnat**

**Vaikuttaminen
kaupunkilaisten
kulutus-
tottumuksiin**

**Uuden
liiketoiminnan
tukeminen**

Säätelyn muutokset

Keskeiset tulokset

- Liikenne

- **Isot hankinnat** joukkoliikenteen kalustoon, liikenteen ohjausjärjestelmiin ja muuhun infrastruktuuriin – rajallinen työllistävä vaikutus kaupungissa ja lähialueella
- Liikenteen **hinnoittelujärjestelmällä** on **selkeitä vaikutuksia** kuluttajatottumuksiin.
 - + Avaa markkinoita uusille liikkumismuodoille ja palveluille
 - Riskinä nähdään, että se vähentää ihmisten liikkumista keskustassa
- Kaupungin tukemien kokeilujen kautta on syntynyt uutta **start up –liiketoimintaa**. Yritystoiminnan kasvattaminen edellyttää **markkinaehtoisten olosuhteiden** luomista.
- Sujuva, päästötön liikkuminen edellyttää **saumatonta yhteistyötä** julkisen liikenteen ja yksityisten liikkumispalveluiden välillä. Kaupungin pitää avata mm. julkisen liikenteen lippujärjestelmä ulkopuolisille toimijoille.

Keskeiset tulokset

– Rakentaminen ja rakennusten käyttö

- Rakennetun ympäristön hiilineutraalien saavuttamisessa **energian keskitetyillä tuotantoratkaisuilla** on oleellinen merkitys, ja ratkaisujen kehittämisen tulisi liittyä kiinteästi toimenpideohjelmaan.
- Hyvin tärkeä merkitys on myös **hajautetuilla uusiutuviin energioihin pohjautuvilla** ratkaisuilla ja niiden liiketoimintamalleilla. Kiinteistöt voivat muuntautua osin energiaomavaraisiksi ja passiivisesta kuluttajasta tuottajakuluttajaksi. Tämä edellyttää että **kaupungin energiayhtiö uudistaa** toimintaansa ja tuoteportfoliotaan pysyäkseen kilpailussa mukana.
- Kaupungilla on erittäin tärkeä rooli **energiatehokkaan korjausrakentamisen** edistämässä kaavoituksen, neuvonannon, esimerkkien ja kannusteiden avulla. Ohjelman resursoinnin kannalta olisi edullista kiinnittää enemmän huomiota myös **aluetasoiseen korjaamiseen**.
- Yksityisessä omistuksessa olevalla asuntorakennuskannalla on suuri merkitys koko Helsingin rakennuskannan vähähiilisyyden saavuttamisessa. **Rahoituksen elinkaarimallien** edistäminen asuinrakennusten korjausrakentamisessa viestinnän ja demonstroinnin keinoin voi olla tehokas keino edistää energiakorjaamista.

Keskeiset tulokset

– Kuluttaminen, hankinnat, jakamis- ja kiertotalous

- Julkiset hankinnat ovat koko toimenpideohjelman läpileikkaava teema. Se koskee sekä liikennettä, rakentamista ja rakennusten käyttöä, kuluttamista, jakamis- ja kiertotaloutta että Smart & Clean -kasvua ja hiilinieluja. Asettamalla vaativia, hiilineutraaliuden kannalta tärkeitä kriteerejä hankinnoilleen kaupunki voi ohjata vuosittain parin miljardin euron ostovoiman ympäristöystävällisiin hankintoihin.
- Kaupunki on merkittävä ruokatarvikkeiden ja -palvelujen hankkija. Lisäämällä kasvisruokien osuutta ruokapalveluidensa tarjonnassa kaupunki voi suorien hankintojensa kautta **luoda edellytyksiä kasvien ja erityisesti proteiinipitoisten kasvien lähi- tai kaupunkiviljelylle.**
- Pitkällä tähtäimellä **välillinen elinkeinovaikutus** on kuitenkin **merkittävästi suurempi** mikäli kaupungin esimerkki kasvisruoan edistäjänä siirtyy kuluttajien ruokatottumuksiin ja sitä kautta kaikkiin elintarvikehankintoihin

Keskeiset tulokset

– Smart & Clean –kasvu, hiilinielut ja päästöjen kompensointi

- Kaupungin tarjoama alusta kasvattaa vientipotentiaalia ja kotimarkkinareferensseillä on merkittävä rooli kansainvälisten markkinoiden saavuttamiseksi. Yritysten, tutkimuksen ja muun julkisen sektorin yhteistyön tiivistäminen luo kansainvälisesti houkuttelevan kokeiluympäristön.
- Helsinki voisi olla aktiivinen kotimaisen hiilipäästökompensaatiomarkkinan kehittäjänä.
- Toimenpideohjelman onnistuneen toteutuksen kannalta on hyvin tärkeää varmistaa, että kaikilla toimijoilla on **samanlainen päämäärätietoisuus** ja halu sekä resurssit ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen. Erityisen tärkeää on **myös varmistaa hankinnan rooli** kunnianhimoisten vaatimusten esittäjänä ja toteuttajana.
- Vaikka toimenpideohjelman 143 toimenpidettä on vastuutettu ja aikataulutettu, niin on olemassa ohjelman **toteutumattomuuden riski**. Suositeltavaa on, että ohjelmaa kehitettäisiin **eteenpäin kokonaisvaltaisena kehitysohjelmana**. Erityisen tärkeää toimenpiteiden yhteydessä olisi miettiä ja ratkaista **rahoitusvaihtoehdot**. Ohjelma tarvitsee lähitulevaisuudessa **organisatorisen toteutussuunnitelman, seurannan mittarit ja raportointisuunnitelman**.

Kiitos!

